

bijenteelt

verschijnt maandelijks • jaargang 3 • jan. 1967 - 1

**maandblad van de bijhoudersbonden a.b.t.b., i.l.t.b. en n.c.b.
en de vereniging tot bevordering der bijenteelt in nederland**

Wasmot

*vreet duizenden
zilveren guldens op!*

Wasmot vreet guldens

Niet letterlijk natuurlijk. Maar imkers, die hun ruwe raat enige tijd laten liggen, weten dat het zielige hoopje verpulverde raat, wasmotuitwerpselen en cocons waardeloos is geworden. Begin daarom het nieuwe jaar goed en zend uw ruwe raat (en zuivere was) direct naar het Bijenhuis te Wageningen vóór het te laat is.

Vracht vreet óók guldens!

Als u ons ruwe raat zendt, liggen de vrachtkosten hoog als het maar een klein partijtje betreft. Kijkt u maar:

1 kg ruwe raat opbrengst f 1,—, vracht f 1,25
2 kg ruwe raat opbrengst f 2,—, vracht f 1,75
4 kg ruwe raat opbrengst f 4,—, vracht f 2,75
9 kg ruwe raat opbrengst f 9,—, vracht f 4,50
Hoe groter de zending ruwe raat, hoe hoger uw netto opbrengst.

Bijenhuis betaalt de vracht

Voor het Bijenhuis is het belangrijk uw ruwe raat in de winter te ontvangen. Om dat voor u extra aantrekkelijk te maken, vergoeden wij u in de maanden januari en februari de volle prijs voor uw ruwe raat en zuiver was en als uw zending meer dan 25 kg bedraagt, nemen wij de vracht voor onze rekening.

Hier volgen nog de prijzen die wij vergoeden: ruwe raat van goede kwaliteit per kg f 1,—

ontzegelwas van goede kwaliteit per kg f 2,—
zuivere was van goede kwaliteit per kg f 4,—
Laat u meteen van uw zuivere was superkunstraat maken, dan bedraagt het werkloon per kg f 2,25.

Als u samen met anderen of afdelingsgewijs uw ruwe raat en zuivere was opzendt en tegelijk ook nog uw superkunstraat en imkersartikelen bestelt, besparen de imkers dit voorjaar enige duizenden guldens aan vrachtkosten.

Afdelingsbesturen

Wilt u op de convocatie van iedere vergadering de volgende punten vermelden:
Gezamenlijk bestellen van superkunstraat en imkersartikelen.

Inleveren van ruwe raat en zuivere was voor gezamenlijke verzending aan het Bijenhuis te Wageningen.

U levert daarmee een waardevolle bijdrage aan het lonend maken van de bijenteelt! (En voor bestellingen boven f 200,— kunt u rekenen op een korting van 5% en boven f 500,— 10%.)

Een goede raad

Bewaar vochtige ruwe raat nimmer in plastic. Het gaat „broeien”. Alleen volkomen droge raat kan in plastic worden bewaard. Het veiligste is echter een papieren (of jute) zak of een kartonnen doos of iets dergelijks.

En ten slotte

wensen wij u allen een gelukkig en voorspoedig 1957 toe, ook voor allen die u lief en dierbaar zijn, waaronder natuurlijk uw bijen.

Goede dingen

BIJENHUIS WAGENINGEN

Alle imkers en hun familieleden wensen wij een

Zalig en voorspoedig 1967

Gaarne helpen wij mee aan het welslagen van een goed bijen-jaar.

- Wij zijn U gaarne van dienst met de levering van kunstraat, de oude vertrouwde alom bekende kwaliteit. Let U vooral op het grote aantal vellen in één kilo.
- Ook aan de door U benodigde imkersartikelen kunnen wij U vlot en voordelig helpen. Als service aan de imkers brengen wij o.a. een spaarkast in de vorm van een bouwpakket voor een ongekend lage prijs.
- Indien Uw eigen honingvoorraad mocht zijn uitgeput, kunnen wij U steeds tegen speciale prijzen honing van de allerbeste kwaliteit leveren.
- Richt U voor leveringen of bestellingen steeds tot onze agent in Uw afdeling. U bespaart daarmee vrachtkosten voor U zelf en voor ons.
- Wendt U daarom steeds tot Uw handelsinstelling, die al Uw belangen behartigt.

N.V. HONINGZEMERIJ „HET ZUIDEN”

Boxtel — Telefoon 04106 — 2306 — Postbus 2.

BIJENTEELT

Maandblad van de Bijenhoudersbond van de L.L.T.B., de Bijenhoudersbond van de N.C.B., de Imkersbond van de A.B.T.B. en de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland.

*

Redactie:

P. A. M. van Dongen, Ravelijn 4, Steenberg en R. P. Groenveld, Bijenhuis, Wageningen (eindredacteur).

*

Redactiecommissie:

W. Assink, Enschede; J. Beyer, Heerlen; P. L. Lammers, Oss en H. G. Maagendans, Arnhem.

*

Adviseur:

De rijksbijenconsulent.

*

Advertenties en Speurbijties:

N.V. van Mastrigt en Verhoeven, Oude Kraan 16, Arnhem.

*

Verschijndag:

De eerste woensdag van de maand.

*

Inzending kopij:

Vóór de 10e der maand.

**Nieuwe leden,
adreswijzigingen,
abonnementen,
bestuurszaken, enz.:**

Voor de A.B.T.B.:
Imkersbond A.B.T.B.,
Postbus 129, Arnhem.

Voor de L.L.T.B.:
Bijenhoudersbond L.L.T.B.,
Klompstraat 21, Heerlen.

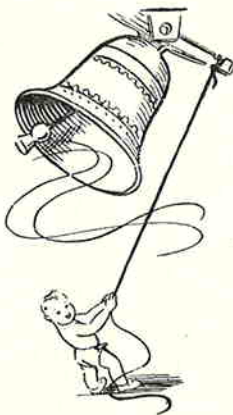
Voor de N.C.B.:
Bijenhoudersbond N.C.B.,
Sporlaan 50, Tilburg.

Voor de Vereniging tot
Bevordering der Bijenteelt:
Bijenhuis, Wageningen.

GELUKKIG

1967

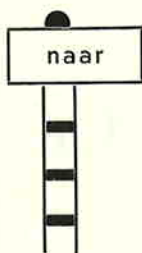

De redactie wenst alle imkers en hun huisgenoten een zeer gelukkig en voorspoedig jaar 1967 toe. Zij spreekt de hoop uit, dat het een goed bijenjaar en een goed honingjaar mag worden. In deze gelukwens betreft zij ook gaarne de afdelingsbesturen en de hoofdbesturen van onze imkersverenigingen. Dat hun arbeid tot zegen moge strekken van onze vaderlandse bijenteelt in het algemeen en in het bijzonder van allen die de bijenteelt beoefenen en daarin zoveel vreugde en voldoening vinden.

Op verzoek van de president van APIMONDIA brengen wij gaarne de gelukwensen van deze internationale organisatie van bijenhoudersverenigingen aan u allen over en wederkerig gaan onze beste wensen uit naar de imkers van de gehele aarde, waarmee wij door middel van deze organisatie nauw verbonden zijn en waarmee wij op de meest broederlijke wijze samenwerken.

Redactie.

naar

**21e Internationale
Bijenteelt
Congres**

Amerika en Canada

Het algemene bericht in het oktobernummer heeft een behoorlijk aantal reacties opgeroepen. Uit België kwam de suggestie van een combinatie in Benelux-verband. Er is dus zeker reden om meer bijzonderheden bekend te maken.

Gedacht wordt aan een 18-daagse reis, waarvan het programma in grote lijnen als volgt is:

- Vertrek maandag 7 augustus per yet-vliegtuig naar New York.
- Bezichtiging van New York en Philadelphia.
- Deelname aan het 21e internationale Bijenteeltcongres in Maryland.
- Bezoeken aan Washington en Pittsburg.
- Excursies naar imkerijen en honingbedrijven.
- Bezichtiging van de Niagara watervallen.
- Via de grote meren gaat de tocht naar Ottawa en Montreal, waar de grote wereldtentoonstelling wordt gehouden.
- Bezoek o.l.v. deskundigen aan de wereldtentoonstelling 1967.
- Van Montreal op 25 augustus per vliegtuig terug naar Amsterdam.

Dit programma stelt u in staat een belangrijk deel van de nieuwe wereld met eigen ogen te aanschouwen en te beleven. Daarnaast biedt het volop vrije tijd voor lekker niets doen of andere persoonlijke interesses.

In Amerika en Canada wordt gereisd met de beroemde luxe greyhound touringcars, die letterlijk van alle gemakken zijn voorzien.

De kosten van reis en verblijf — behalve van het congres — bedragen bij een deelname van 35 personen f 1.899,— per persoon.

Voor andere aantallen deelnemers gelden andere prijzen. Zouden er uit Nederland en België zoveel deelnemers komen, dat er een speciaal vliegtuig kan worden gecharterd, dan wordt de prijs per persoon voor bovenstaande 18-daagse reis ruim f 1.100,— per persoon.

(De beslissing hierover moet echter op korte termijn worden genomen).

Voor nadere inlichtingen gelieve u zich nu te wenden tot het Reisbureau Müller en Co., Plaats 33 te 's-Gravenhage.

Ook degenen die bijv. alleen de vliegreis mee willen maken gelieven zich op te geven.

De reeds ontvangen reacties zullen worden doorgegeven aan genoemd reisbureau. *Uw vragen zullen dus rechtstreeks door hen worden beantwoord.* Goede reis en veel genoegen.

Zeeaster-debacle 1966

Na mijn enthousiast artikel over de zeeaster na jaar 1965, waarin ikzelf echter ook diverse vragen heb gesteld, bereikten me in de loop van de zomer diverse aanvragen om bemiddeling bij het plaatsen van volken op deze schorrenplant. Onder het motto: „leven en laten leven” hebben we dat met genoegen gedaan.

Jammer is echter, dat velen ook zonder informatie op reis zijn gegaan. Hierdoor werd een schor in mijn omgeving bevlogen door meer dan 400 bijenvolken (voor zover dit was na te gaan). Daarbij kwam nog dat de volken „op hopen” werden gezet, zodat de oorspronkelijke bezoekers van deze bijenweide zich wel wat benadeeld voelden.

Toch is dit niet de grote oorzaak van de grote teleurstelling. Ze heeft de teleurstelling mogelijk nog wat groter gemaakt. De dracht heeft vrijwel niets opgeleverd. Mijn volken op het gewone schor kwamen rond 5 oktober met 10 tot 15 pond honing naar huis. In de naaste omgeving waren echter stervende volken. Dit lag dus niet aan de dracht.

Op een andere „eenzame” plaats waar mijn zwakste volken stonden en waar ik niets verwachtte, haalde ik tussen 15 en 20 pond. Dat was echter niet van de zeeaster, maar van 8 ha rode klaver, die niet gemaaid kon worden en door het warme weer flink bevlogen werd.

Waarom was de zeeaster dit jaar zo slecht? In de eerste plaats waren de temperaturen in september hoog, maar de luchtvochtigheid was laag. De ervaring leert, dat bij oostenwind op vrijwel geen enkel gewas gehaald wordt. Op de tweede plaats hebben de schorren rond half september onder water gestaan. Volgens deskundigen (imkers uit de streek) „kun je dan wel naar huis gaan.”

Sommigen stonden na 15 oktober nog „op hoop van zegen”. Ik vraag me af hoe dat met het inwinteren is afgelopen. Ir. Mommers meende in de zeeastervolken minder nossema te bespeuren. We horen daar mogelijk nog wel meer van. Dat is in ieder geval verheugend, maar als ze nu van honger dood gaan . . . !

’n Volgend jaar beter !

Pam.

Bijenteelt

in januari

Een nieuw jaar staat voor de deur. Gespannen zijn onze verwachtingen. Wat zal dit jaar ons en onze bijen brengen?

Plannen maken

Hoe invloedrijk de toevalsfactoren bij de bijenteelt ook mogen zijn — denk alleen maar aan het weer — een imker zal nooit zijn hobby geheel door deze toevalsfactoren (mogen) laten bepalen. Reeds geruime tijd ontwikkelen zich in het achterhoofd van menig imker weer grootse plannen over hetgeen hij dit jaar met zijn bijen wil doen.

Juist deze tijd van het jaar, met zijn lange winteravonden, nu men de bijen gedwongen met rust moet laten, leent zich bijzonder goed voor het opzetten van een jaarplan. Zo is men in de gezellige huiskamer, genietend van een lekker kopje koffie, actief met zijn hobby bezig.

Met het maken van een jaarplan heeft u natuurlijk nooit alleen te staan. Ga eens met uw collega's praten. Ook zij weten niet alles, maar door samen over problemen te praten wordt kennis gebundeld en de oplossing van een eventueel probleem nabij gebracht.

Contact met uw collega-imkers is niet alleen leerzaam, maar meestal ook zeer aangenaam. We zien de laatste tijd daardoor vele imkers in groepjes samenwerken; anderen weerhouden alleen onderling contact om de verschillende werkwijzen te bespreken.

Imkerslatijn

Dat bij dergelijke contacten soms geweldige verhalen loskomen kunt u zich als imker wel denken. De optimisten verwachten weer een jaar met een enorme opbrengst raathoning van de heide zoals die keer toen ze onder de korven grote gaten moesten graven om bijen en honing enigszins te kunnen bergen. En eenmaal zo aan de gang komen er meer zeer merkwaardige gebeurtenissen los. Een ander weet zich een jaar te herinneren — welk jaar precies niet meer, zo belangrijk is het ook weer niet — dat door de bijzonder gunstige weersomstandigheden het koolzaad zo overvloedig honingde dat de honing gewoonweg de kasten binnestroomde. Na enkele dagen was het onmogelijk om ook nog maar één niet verzegelde cel te ontdekken. De bijen konden niets meer bergen. Hoe losten de slimme bijen dit probleem nu op? De oplossing lag voor de hand. Ze tilden het dak van

de kast op en vulden de aldus ontstane ruimte met nieuwe raten op, die dadelijk volgestouwd werden met de kostelijke honing.

Veranderde bijenweide

Maar nu terug van deze droombeelden, die iedere rechtgeaarde imker wel kent, naar de dagelijkse werkelijkheid. De verandering die de ons omringende natuur heeft ondergaan door de steeds meer opdringende bemoeienis van de mens heeft de bijenweide sterk veranderd; soms zo erg dat er sprake is van verschillende onnatuurlijke drachtloze perioden en één of meer hoofddrachten. Deze kunnen van jaar tot jaar voor verschillende streken nogal uiteenlopen.

Met deze veranderde gegevens zullen we moeten werken. Het aanroeren van dit onderwerp betekent niet dat dit niet gebeurt, alleen wordt er nog niet voldoende rekening mee gehouden. Men kan nog meer gebruik maken van min of meer toevallig voorkomende planten zoals moerasandijvie, een goed gevende plant die in het noorden van het land op pas opgespoten stukken land veelvuldig en uitbundig bloeit. Probeerde u wel eens een volkje in een meloenenkas te plaatsen?

Wil men naast het grenzeloze genoegen dat men aan het samenleven met de bijen kan beleven een optimale opbrengst van producten ontvangen, dan zal men moeten uitgaan van een goed doordacht plan waarin we onze vaste punten opnemen, zoals de drachtbronnen die we met onze bijen willen benutten, de bloeitijden van de verschillende gewassen, (bij benadering) de bedrijfsmethode die we willen volgen, en niet te vergeten onze vakantieperiode, om maar even de belangrijkste punten te noemen.

Het opstellen van een jaarplan lijkt u misschien nogal veel werk, maar heel logisch volgt het een

uit het ander en bovendien hebben we nog een paar maanden om ons voor te bereiden.

Steun bij uw werk

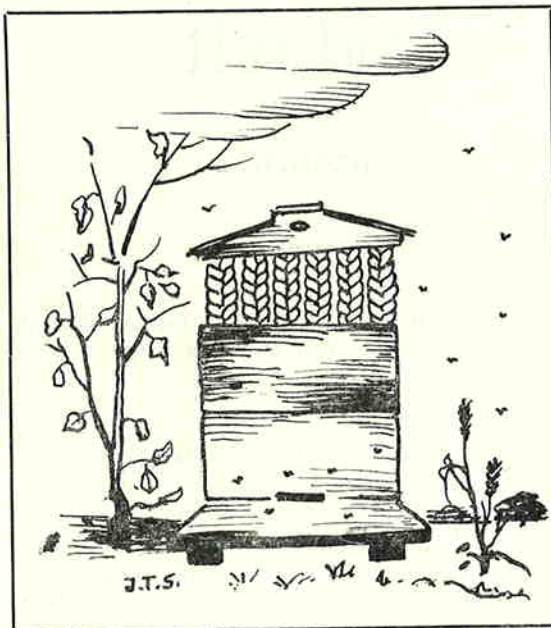
Zoals reeds gezegd staan we met ons werk nooit alleen. Zoek eens een collega op. En bezoek alle activiteiten van uw vereniging. Zij vormen een rijke bron van inlichtingen, en stimuleert het organiserende bestuur meer bijeenkomsten te beleggen.

Bovendien beschikte de Ver. tot Bevordering der bijenteelt in Nederland over een grote Bijen-bibliotheek, die is ondergebracht in de bibliotheek van de Landbouwhogeschool te Wageningen. Leden van de vereniging kunnen gratis gebruik maken van deze bibliotheek. Op bestelling worden de boeken franco thuisgezonden; na gebruik zendt u de boeken franco retour. De catalogus kunt u bestellen door 40 cent per postwissel te zenden aan dat adres met vermelding voor toezending catalogus bijenbibliotheek.

Wij raden u aan eens gebruik te maken van deze tak van service van uw vereniging. Boeken uit het grijze verleden tot en met de moderne lectuur op het gebied van de bijenteelt geven u een nog beter inzicht in de vele facetten van de imkerij.

Mochten er nog problemen blijven bestaan, dan kunt u zich altijd wenden tot uw vereniging, die u graag van advies zal dienen (postzegel voor antwoord insluiten).

Door de gemaakte plannen op papier vast te leggen en door het gehele jaar aantekeningen te ma-

ken van de gedane werkzaamheden op kastkaarten (Uitg. Bijenhuis te Wageningen) wordt het maken van een volgend jaarplan aanmerkelijk vereenvoudigd.

Rest mij nog u toe te wensen dat uw dromen in 1967 bewaarheid mogen worden.

Jaap Smits

„doe het

zelvers”

Onder deze titel wilden we u in het komende jaar, zo mogelijk elke maand een werkstukje voorzetten, dat gemakkelijk zelf gemaakt kan worden, of een idee brengen dat het bijenhouden vergemakkelijkt of veraangenaamt.

Nu zijn imkers doorgaans mensen met zéér eigen gedachten en meningen, die ze niet gauw prijs geven. Men noemt dat wel eens eigenwijs, maar dat is het natuurlijk niet. Conservatief wil ik het ook niet noemen, al heeft het er wel wat van weg. Rekening houdend met mogelijke aanwezigheid van genoemde eigenschappen, zullen we de ideeën zo uitwerken, dat ieder er nog een eigen draai aan kan geven en de werkstukken kan aanpassen aan zijn eigen werkwijze.

Persoonlijk hebben we een hekel aan kasten met veel verschillende onderdelen. Daarom houden we

niet zo van de simplexkast al vinden we ze heel geschikt. Ook houden we er niet van om werkzaamheden, die in vijf minuten kunnen geschieden over een uur uit te breiden.

Veel imkers beschikken over een dekplank, een reisraam en gebruiken voerramen voor het voeren van droge suiker. Elke imker weet bovendien, dat perioden zonder dracht funest zijn voor de ontwikkeling van een bijenvolk. Men zou er dan onmiddellijk bij moeten zijn om te voeren. Bij gebruik van droge suikervoerramen, moet men telkens de kast openmaken (en de bijen storen) om te constateren of de suiker wordt opgenomen en of er nog voorraad is. Bovendien nemen vooral kleine volken deze suiker soms slecht op of dragen de suiker naar buiten. We wilden nu dit alles ondervangen door een dekplank, die tevens als reisraam

en drogesuikervoerbak dient. Bij het maken van niet te grote reizen hoeft alleen het plankje of kleedje, dat het zeefgaas afdekt verwijderd te worden. De bijen hebben permanent droge suiker vlak boven de tros. Door condensatie is deze suiker altijd enigszins vochtig, wordt daardoor beter opgenomen en minder gemakkelijk naar buiten gedragen.

Als reisroostertje kan men het best geponsd zeeftegaas nemen met openingen van 2 à 3 mm. De bijen metselen deze wel dicht, maar ze doen dat met een klein koepeltje. Met een plamuurmes kan dit in enkele streken verwijderd worden. Na jaren moet men wel eens een staalborstel gebruiken. Nog beter gaat dit met een plankje, waarin spijkers geslagen zijn, die precies in de gaatjes passen. (lijkt dus op een ericaborstel). Als men één keer de moeite neemt zo'n ding te vervaardigen is men voor altijd gesteld. De meeste reisramen zijn meestal bedekt met een laag was en propolis, die moeilijk verwijderd kan worden.

In de dekplank, naast het reisroostertje komt een gaatje van 2 cm, die de bijen toegang geeft tot de suiker. Tijdens het reizen kan dit gaatje met een kurk of houten stop afgesloten worden.

Als deze voerruimte 2 cm diep is kan de bak ongeveer 2 kg droge suiker bevatten. Wie veel suiker

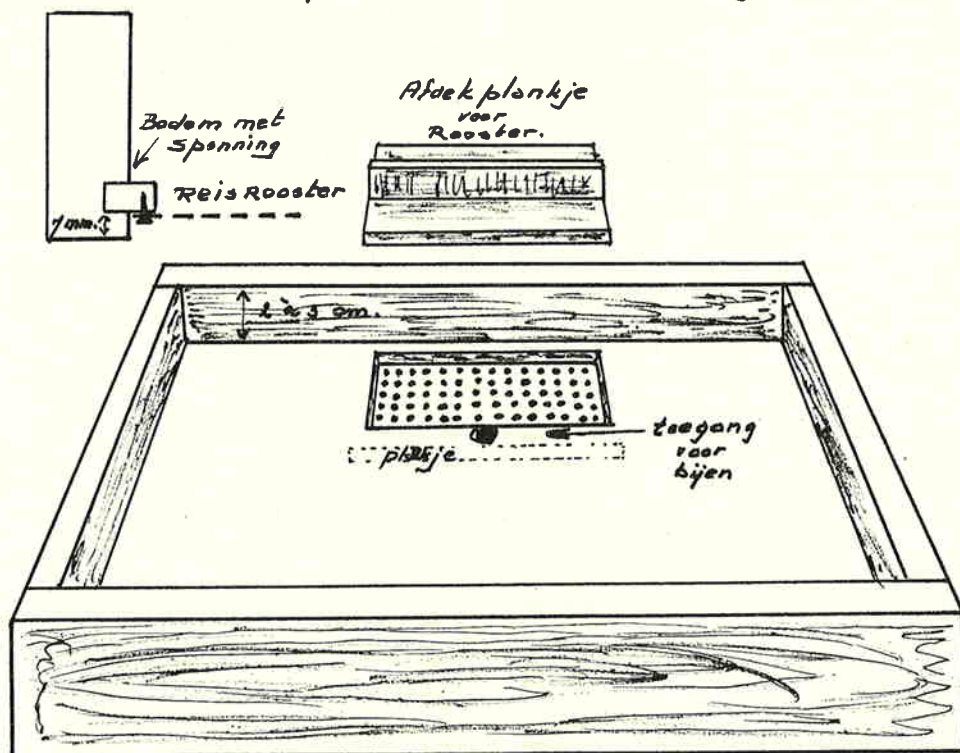
in de voerbak wenst te doen kan een latje van 2 cm. hoog voor de bijentoeegang op de bodem vastmaken (gestippeld). Hierdoor is er minder gevaar, dat de suiker verloren gaat. Ook kan men een opstaande rand van ca. 2 cm rondom reisrooster en bijentoeegang maken. Maakt men het geheel waterdicht en waterbestendig, dan kan men zelfs ook opgeloste suiker voeren. (dan gebruik maken van drijvend materiaal.)

Een normale voerbak (voor spaarkast) kan men op dezelfde wijze benutten, als men bij reizen in de plaats van het afdekglas een gaasrooster aanbrengt. Wil men droge suiker voeren, dan wordt die eenvoudig in de bak gedaan en het afdekglas wordt verwijderd. Deze bak is echter wat groot om steeds maar op de kast te laten.

Als materiaal gebruikt men voor de zijwand plankjes van minstens 2 cm. dik. Voor de bodem liefst poreus materiaal: plankjes van sinaasappelkisten zijn zeer geschikt (en goedkoop). Mogelijk is ook spaanderplaat of vlasvezelplaat te gebruiken. Ik weet echter niet of de vochtbestendigheid wegens condens groot genoeg is. (Iemand ervaring ??) Vanzelfsprekend moet het deksel van de kast bijendicht afsluiten en zo mogelijk ook geheel over de combinatie heen vallen.

Pam.

Combinatie dekplank, reis raam, droog voerbak

UIT DE JAAGKIEPS

Aristides

Eén van de Franse middelen om zwermen te lokken draagt de naam van Aristee. Dat is ook de schuilnaam van de imker die in het Franse blad *Abeilles de France* de rubriek voor beginners verzorgt, hij geeft in het aprilnummer 1965/4 een verklaring voor deze naam.

Aristides was de eerste bijenhouder, die in de geschiedenis wordt genoemd, hij hoort thuis in de Griekse godenleer.

Aristides was de zoon van de god Apollo en de nimf Cyrene. Hij had zijn bijenvolken verloren door ziekte (ook reeds toen) en honger. Hij was zijn vrouw ontvlucht en ging naar de heilige bron van de rivier Penee, waar zijn moeder leefde. Daar klaagde hij over zijn lot, zeggende:

Moeder Cyrene, die in de diepten van deze stroom woont, als het waar is wat gij zegt dat Apollo van Thymbra mijn vader is, waarom ben ik geboren in het verheven ras der goden, om door zo'n triest lot te worden bezocht.

Cyrene hoorde de stem van haar zoon en was diep getroffen door zijn weeklagen. Zij zocht hem op en sprak, na zich te hebben beroepen op de god van de zee en de nimfen, zijn zusters: „Er is in de Karpatische zee een dienaar van Neptunis, Proteus genaamd. Op dit ogenblik is hij bij de haven van Palline, zijn vaderland. Hij weet alles en zal je kunnen vertellen waarom je zo ongelukkig bent. Maar je moet hem flink vasthouden opdat hij je de oorzaak van je rampen uitlegt. Bovendien zal hij trachten door zich in een andere gedaante te veranderen, je te ontsnappen, laat hem niet ontvluchten. Hou hem vast totdat hij zijn ware gedaante heeft aangenomen en je alles verteld heeft”. Aristides deed dit; hij bespiedde de halfgod en pakte hem beet; hij hield hem vast tot hij na enige gedaanteverwisselingen weer zijn gewone vorm aannam. Proteus vroeg toen: wat wil je van mij, jonge man, zo overmoedig. Aristides antwoordde dat Proteus dit wel wist. Deze deelde daarop mede, dat het de wraak der goden was dat zijn bijen omgekomen waren, zij verwijten je de dood van Eurydice en het ongeluk van Orfeus.

Bij zijn terugkomst sprak zijn moeder: „Wees ge-

rust en offer aan de goden en de nimfen geschenken om hen te verzoenen”. Toen offerde Aristidis op de altaren de jonge stieren door het afsnijden der kelen en de ingewanden te vernielen. Toen ging hij weg. Na negen dagen terug kerende op de offerplaats zag hij daar een wonder: uit de vergane ingewanden van de geofferde dieren, vlogen zwermen bijen in het rond. Aldus de legende hoe de ongelukkige Aristidis zijn betreurde bijen kreeg.

Nosema in Beieren

In verschillende landen heeft de nosema in het afgelopen jaar grote verliezen aan bijenvolken veroorzaakt. Uit een artikel in de *Imkersfreund* 1966/9 het volgende uittreksel. De meest gevreesde ziekte is de nosema, die jaar op jaar ontelbare slachtoffers op onze bijenstanden vraagt. Het voorkomen van deze ziekte is dus noodzakelijk.

Als beste middel worden Fumidil B. en Fumagillin-Mack genoemd. In principe het zelfde met een andere naam.

Hoe zeer de Beierse imkers zich van het gevaar bewust zijn, blijkt uit het feit dat alleen al in 1966 (tot september) 10.000 flesjes tegen een verminderde prijs van DM 9.50 (normale winkelprijs is DM 12.—) door bemiddeling van de Imkersbond werden aangevraagd.

Voor het toedienen wordt het volgende voorgeschreven. Eerst worden de bijen normaal opgevoerd op 2 liter na, die men na 2 à 3 weken geeft en waarin het geneesmiddel is verwerkt en wel de inhoud van één flesje op 20 liter voer. Dit voedsel wordt opgeslagen in de cellen waaruit het laatste broed is gelopen en wordt in de na-herfst verbruikt.

De bijen gaan dan gezond de winter in en komen gezond de winter door. De Imkersbond heeft voor een grote voorraad van deze geneesmiddelen gezorgd. Op voorschrift van regerings-ambtenaren kon uit de staatsmiddelen 30% worden bijgedragen.

Honing in poedervorm

Het gebruik van honing in poedervorm, volgens een door Amerikaanse geleerden ontdekte werkwijze, breidt zich uit. Het product heeft een mooie kleur, is aangenaam van geur, behoudt lange tijd zijn eigenschappen en wordt goed verkocht.

De productie, voor enige jaren in de V.S. ontwikkeld, vindt ook plaats in verschillende Europese landen, zo is er in Straatsburg een fabriek, die tientallen tonnen honing per jaar droogt.

Het verkregen product, gemengd met andere „gedroogde” stoffen o.a. melk, wordt in de geneeskunde gebruikt. (*Gazette Apicole* 1965/5).

Bijen die gestoken hebben gaan nog op dracht uit

De Oostenrijkse Dr. Jordan kan niet buiten bijen-steken, hij voelt zich anders niet lekker. Na zijn pensionering in 1964 had hij geen bijenvolken ter beschikking en ving daarom bijen die in zijn tuin kwamen om zich te laten steken. In de regel gebruikte hij 3 à 5 bijen.

Op 7 oktober hiermede weer bezig zag hij tot zijn verbazing, dat een bij, waaruit een deel der ingewanden hing, weer op bloemen afkwam. Hij had zich door deze bij laten steken en voordat hij de bij kon doden, was deze weggevlogen.

Hij wilde weten of zo'n voorval vaker voorkomt.

Op 13 oktober liet hij zich tussen 9.11 uur en 9.35 uur door 5 bijen steken. Hierbij vlogen 2 bijen weg. Om 9.41 uur kwam één van deze bijen terug om stuifmeel te halen. Schrijver vermoedt, dat de bijen door hun zenuwgestel, de verwonding niet voelen. (Bienenvater 1966/6).

Vloeibaar stuifmeelsurrogaat

In Amerika worden proeven genomen met vloeibaar stuifmeelsurrogaat dat eiwit en minerale stoffen bevat.

Gebleken is dat hiermede zonder toevoeging van stuifmeel koninginnen en bijen geteeld kunnen worden. Maar er moet veel werk worden verricht voordat een werkelijk doeltreffend voedsel tegen redelijke prijs kan worden verkregen.

(Gleanings 1965/1).

Wespen in Engeland

In zijn rubriek Editorial in het British Beejournal 1965-20-11 schrijft de redacteur dat er elk jaar bijenvolken dood gaan, uit statistieken blijkt dat meermalen gebrek aan voedsel de oorzaak is.

Gedurende de 6 afgelopen jaren had de redacteur ook volken verloren, gedeeltelijk door ziekte en door gebrek aan voedsel, terwijl deze normaal gevoerd de winter waren ingegaan.

Wat is de oorzaak? Hij zoekt deze ten dele bij wespen, die in het najaar, zonder dat de bijenhouder dit bemerkt, de kasten beroven.

Volgens zijn ondervinding schijnen gele bijen het meest van de wespen te lijden, vooral als de wespennesten in de nabijheid van de bijenstand zijn.

Wespen vliegen, zo als bekend bij een lagere temperatuur uit dan de bijen en het schijnt dat de roverij het meest plaats vindt in de vroege morgen of late namiddag. Donkere bijen, ook al vliegen zij niet uit, zijn in de kast nog actief genoeg om zich in de kast te verdedigen.

Een aantal reserve-volkjes hadden het in het najaar erg te lijden. Enige gele waren geheel ledig geroofd, de overigen moesten extra gevoerd worden. De donkere bijen verdedigen zich veel beter.

Sterke volken met verkleinde vlieggaten schijnen gedeeltelijk een oplossing van het wespengevaar.

Een ander oplossing is het telen van een bij, die tegen de aanvallen der wespen bestand is.

Ook in Japan heeft men last van wespen, hier is het de reuzenwesp (*Vespa mandarina*) die in het najaar grote nadelen aan de bijenvolken kunnen toebrengen. 20 à 30 wespen kunnen een bijenvolk aanvallen en de helft van de bijen in 2 à 3 uur dood bijten. De horzels gaan dan in de kast, vreten de raten stuk en verslinden broed, bijen en honing.

Deze wespen bouwen zeer grote nesten, meestal in de grond. (Ap. Abstr. 1965/4).

Het gevaar van insecticiden

Voor ongeveer 25 jaar vond de chemist Paul Muller dat een bepaalde chemische stof, alleen al als insecten hiermede in aanraking kwamen, reeds dodelijke gevolgen voor hen had. Het middel werd als DDT wereldberoemd en de geleerde kreeg in 1948 daarvoor de Nobelprijs.

Door onderzoekingen heeft men thans ongeveer 1300 preparaten om ongedierte te verdelgen.

Maar het gebruik heeft ook schadelijke gevolgen.

Roofvogels die zich met de door vergiften besmette dieren voeden, planten zich minder snel voort, hun eieren waren dikwijls onbevruucht.

Ook gevaarlijk is dat restanten van het vergift in de grond terecht komen en dan door een later gewas weer in mens en dier terecht komen.

Daar deze chemische stoffen zo'n nadelige uitwerking hebben, heeft men zich in de laatste tijd op „biologische” bestrijdingsmiddelen toegelegd. Men maakt daarbij gebruik van de lokstoffen, welke bijna alle insecten bezitten. De werking ervan is fantastisch. Zo heeft men bij proeven in Amerika vastgesteld dat de lokstof van een wijfje van een bladwespensoort de mannetjes op een afstand van 1 tot 5 km. aantrok en wel ongeveer 11.000 stuks.

(Die Biene 1966/5).

Varia

Een middel tegen kaalheid uit een oud Engels boek van 1786. Een extract van bladeren van de walnoot met honing en urine geeft haargroei op kale hoofden (Beeworld 1965/5).

Jékavé.

Hoe verenigen?

Op mijn vraag aan de redactie in het novemnummer, hoe diverse volken verenigd konden worden, kwamen verschillende reacties. Een bewijs, dat dit onderwerp in het middelpunt van de belangstelling staat. Een toegewijd imker stuurde zelfs een telegram met waardevolle aanwijzingen. Hij had de kasten ook gezien schreef bij. Het is niet mogelijk alle antwoorden te publiceren en we wilden daarom een greep doen uit de goede ideeën. Sommige voorstellen zullen we niet vermelden; we zijn bang, dat de volken daardoor wat geprikkeld worden en we hebben als enig doel de volken bij elkaar te krijgen.

Vrijwel algemeen wordt voorgesteld om eerst de kasten 2, 3 en 4 bij elkaar te brengen. Ze staan reeds dicht bij elkaar, werken reeds samen — heel vriendschappelijk — onder een volle honingkamer.

Sommige inzenders zijn bang van T.B. en van de mijt. Ir. Mommers heeft echter verklaard, dat hiervoor geen gevaar bestaat. En als die zegt, dat iets zeker is, twijfelt daar ook niemand meer aan.

De meesten willen kast 5 geleidelijk iets dichterbij de stand brengen en voeren om dan ter gelegener tijd af te laten vliegen. Vermoedelijk dachten ze aan het gezegde: „Met een druppel honing vang je meer vliegen dan met een liter azijn.

Ook stellen de meesten voor een totaal nieuwe kast te nemen, rood wit blauw geverfd, waarin een nieuwe koningin wordt gekweekt en waarop alle volken kunnen afvliegen.

Van het materiaal van de oude honingkamers zou dan een nieuwe passende honingzolder vervaardigd kunnen worden.

Eén stelt daarbij voor „te wachten tot St. Jan als de koekoek niet meer roept”. We wisten niet, dat koekoek ook nog invloed had op de bijen. Mogelijk bedoelt hij: „na de verkiezingen”. Hij beweert, dat dan het verenigen gemakkelijker gaat. Een ander zegt, dat het verenigen pas met St. Juttemis zal plaatsvinden. Aangezien na informatie zelfs bij de hoogste kerkelijke autoriteiten in het zuiden, deze heilige onbekend is — of althans niet erkend wordt, is het zeer moeilijk het juiste tijdstip te bepalen.

Over de koninginnen wordt zeer verschillend gedacht. Sommigen willen een nieuwe koningin kweken uit de kasten 1 t/m 4 en deze laten bevruchten door de darren van kast 5, om zo verwantschap te krijgen. Anderen willen de oude koninginnen

zonder meer afmaken. We vinden dat wat barbaars. Ook het uitdienen in een klein volkje is een bruikbare methode. Een imker stelt voor de koninginnen, die overcompleet zijn, in plastic te gieten en vóór op de nieuwe kast aan te brengen: „voor historie en eervolle gedachtenis”. In ieder geval geen gek voorstel, want hoe goed de koninginnen ook zijn, ze kunnen in geen geval alle gehandhaafd worden. Een ander stelt voor de moeder van de grootste kast te handhaven. Hij schreef daarbij echter: „Als ie achteraf niet bevalt ballen we hem hem wel!” Hij viel daarbij uit zijn rol, want 'n koningin is niet mannelijk. Bovendien balt een imker nooit mee.

Een goed voorstel vonden we ook om bij het verenigen lachgas te gebruiken. Hoewel we normaal niet voor dit spul voelen kan in dit geval van een goede vrolijke stemming alles afhangen. Hoewel de meeste schrijvers geen letters op de kast wensen of er in ieder geval geen praat over maken, stelt één voor; N.H.B. (Ned. Honingbron) er op te zetten. Een ander stelt „Utopia” voor. Deze naam heeft een mooie klank, maar als het samen werken in die kast maar geen utopie wordt.

Tot slot de beloning van f 10,—. Het was geen gemakkelijke taak de beste inzender er uit te halen. Eén inzender stelt voor: „Die f 10,— mag u wat mij aangaat storten in de kas van degene, die het klaar speelt deze oplossing te realiseren. Hij zal ze wel nodig hebben voor handschoenen, bijenkappen en Wohlgemutkooitjes. Dit vonden we een pracht voorstel. De f 10,— gaat dan naar de inzender, die tekent met V. Man. Zo maken we er twee blij met één prijs. Ik meende die Mannetjes Vink al meer bij de kasten gezien te hebben. We hopen, dat het voor dit werk een mannetjesputter is en wensen hem succes met zijn methode. Wil hij ons zijn juiste naam en adres even opgeven?

Pam.

Sterft de imkerij uit in Nederland?

OPGAVE m.b.t. DE WESPENDIEF.

Het is 13 maart om 2.15 uur. Ik heb slaap, maar ik mag niet inslapen, want ik ben dienstplichtig wachtcommandant. Mijn gedachten dwalen rond en ineens worden ze gefixeerd op de bijenteelt. En één gedachte die bij mij opkomt is: Wat zal de imkerij zijn over 10 jaar, over 25 jaar?

Ik overzie mijn „bijman” carrière van 8 jaar. Op 13 jarige leeftijd had ik al bijen. Ik kocht ze van mijn eigen spaarcenten. In het begin waren mijn ouders hier niet voor te vinden, maar toen ik ze eenmaal had, vonden ze het ook leuk. En wat is in die 8 jaar in onze vereniging gebeurd? Ieder jaar hielden enige imkers in onze vereniging met het bijenhouden op. De een was er te oud voor geworden, kon geen zware voorwerpen meer tillen, zag niet meer zo best; de ander ging waar zijn voorvaders ook heengegaan waren.. Om kort te zijn, het aantal mensen dat bijen houdt, is sterk verminderd en zal zeer zeker nog meer verminderen. Hoe komt dit? Omdat er nooit jongere imkers bijkomen. De jeugd van tegenwoordig heeft zoveel afleiding, zoveel keuze van sporten dat deze natuurliefhebberij helemaal vergeten wordt. Bovendien worden verschillende van hen alleen al afgeschrikt door het feit dat bijen kunnen steken.

Alleen jongeren die belangstelling hebben voor de natuur of natuurstudie, kunnen zich soms tot de honingbij aangetrokken gaan voelen. Dit gebeurt meestal door het lezen van een interessant bijenboek of uit nieuwsgierigheid. Weet de man met de kap op zijn hoofd deze nieuwsgierige te inspireren voor de bijen, door hem ervan te overtuigen dat het bijenhouden iets zeer boeiends is, dat men, hoe lang men ook met de bijen omgaat, steeds voor problemen en verrassingen komt te staan, dan kan het voorkomen dat deze nieuwsgierige zelf ook bijen wil gaan houden.

Wanneer men jong bloed door de vereniging wil laten stromen dan moet men propaganda maken bij verenigingen van jonge lieden die zich veel interesseren voor de natuur. Ik denk hier o.a. aan de N.J.N. (Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie), of natuurwachtverenigingen. Nogmaals: belangstelling voor de natuur is van essentieel belang.

Ikzelf beoefen bijna alle natuursporten. Hieronder versta ik: de meest elementaire vorm van lichamelijke bewegingen, zoals ze bij de primitieve mens spontaan zijn ontstaan en welke daarbij tevens het economisch nut van handeling verhogen met als voornaamste oogmerk om het voortbestaan te waarborgen. Dit zijn o.a. jacht en visserij. Tot een nevenvorm mag ik wel het imkeren rekenen. Een andere vorm die ik ook beoefen is de ornithologie.

En nu ik hier toch op kom, wilde ik het over een paar zeer zeldzame bijenvijanden hebben, die natuurlijk nooit door ons gedood mogen worden, nl. de bijeneter en de wespendif.

De bijeneter is een vogel die thuishoort in het Mediterane gebied. In Spanje en Zuid-Frankrijk is hij vrij algemeen. In ons land zijn er de laatste eeuw nog geen 10 van deze vogels waargenomen. Doch tot mijn verbazing kwam ik het vorig jaar te weten dat er in de buurt van Roermond een bijeneters echtpaar met jongen zat. Ik ging er direct heen en vond het nest in een zandafgraving bij de oeverzwaluwen. Bijeneters zijn zwaluwachtige exotische vogels, die als ware diamantjes de lucht doorklieven, prachtig groen, blauw, rood en geel.

Ze leven uitsluitend van insecten, welke zij evenals de zwaluwen in volle vlucht vangen. De jongen waren gelukkig goed uitgekomen en het is te hopen dat ze terug zullen keren.

We wespendif lijkt in grootte en vorm bijna op de buizerd, alleen heeft de wespendif een langere staart terwijl hij vlak onder de stuit en aan het staarteinde een zwarte band heeft die de buizerd op deze plaats mist. Deze vogel leeft van insecten en larven alsmede van slangen en hagedissen. In veel mindere mate eet hij ook niet al te snelle vogels tot grootte van houtduif alsmede knaagdieren en aas. In gevangenschap gaan ze op heel ander voedsel over. Zo ken ik iemand wiens halftamme wespendif verzet was op appelmoes en rabarber.

De wespendif is als broedvogel nog veel zeldzamer dan de buizerd. Hooguit 8 broedgevallen worden van deze roofvogel per jaar in ons land ontdekt. Eenmaal heb ik — dat was in Beek bij Nijmegen — deze vogel betrapt, toen hij een reusachtig wespennest half uitgegraven had en de larven uit de raat pikte. Op de bijenstand van mijn

buurman, die hooguit 700 meter van dit wespen-nest verwijderd was heb ik deze vogel nooit gezien. Ik vraag nu aan allen, die deze vogels op de bijenstand hebben bezig gezien, dit even aan mij te laten weten, zodat ik een overzicht krijg over deze vogel met betrekking tot onze bijen. Graag adres en enige omschrijving. In een volgend nummer zal ik dan op de mij verstrekte gegevens nader ingaan.

Maar nu zou ik nog even op de titel van dit artikel willen terugkomen. Het aantal bijenhouders verminder sterk. Hier is niet erg veel tegen te doen, en ik zie de toekomst vrij donker in, omdat weinig jonge lieden zich interesseren voor de bijenteelt.

Over 25 jaar zullen als gevolg hiervan veel te weinig bijenvolken in Nederland zijn om de gewassen te bestuiven. De tuinders en ooftgaardeniers

zullen om bijenvolken schreeuwen. De regering zal Rijks-Bijenstanden moeten oprichten om de nood enigszins te lenigen. Hiervoor zullen mensen nodig zijn. Dit zal het Rijk grote bedragen gaan kosten, omdat ingegrepen zal worden als het te laat is. Waarom wordt nu al niet gratis, 10 kg. suiker per volk vertstrekt door de regering? Er is dan alleen door een overheidspersoon controle op het aantal volken nodig. Denatureren van de suiker kan dan nog altijd blijven bestaan, hoewel dit niet nodig is. En wat het voornaamste is: de imkerij zal dan opbloeien omdat het imkeren dan veel minder zal gaan kosten. Moge deze natuursport bewaard blijven voor het nageslacht.

A. Biemans

Nachtegaallaan 28,
Helmond.

Korte berichten

Vergadering hoofdbestuur „Wageningen”

Na de behandeling van de gewone punten heeft het hoofdbestuur in zijn vergadering van 12 december lange tijd gesproken over een brief van de voorzitters der drie Zuidelijke Bonden. Het vond deze brief zeer teleurstellend. Het resultaat van de besprekingen is geweest, dat het hoofdbestuur met algemene stemmen besloot aan de algemene vergadering voor te stellen voor 1 juli 1967 het contract met de drukker van ons gemeenschappelijk blad op te zeggen en in januari 1968 ons oude Groentje te doen herleven. Deze algemene vergadering zal worden gehouden op zaterdag 20 mei 1967 te Utrecht.

Het hoofdbestuur sprak zijn grote dank uit aan de Commissie van Vertrouwensmannen en in het bijzonder aan de voorzitter dier Commissie, de heer A. Vink. Deze heren hebben al het mogelijke gedaan om tot fusie te geraken. Zij meenden dat vóór 1 januari van het vorige jaar alle problemen tot een oplossing zouden kunnen worden gebracht. Sedertdien is een jaar verstreken en in feite zijn we verder van een oplossing dan ooit tevoren. Nu het uitgesloten schijnt dat partijen binnen afzienbare tijd tot elkaar komen, ziet het hoofdbestuur zich genoodzaakt maatregelen te nemen om de situatie van voor de aanvang de besprekingen te herstellen, ook wat ons blad betreft. Een tweede voorstel van het hoofdbestuur betreft het hoofdbestuurslid de heer Prud. de Bruine, die meer dan een kwart eeuw de provincie Zeeland in dit college vertegenwoordigde. Het hoofdbestuur stelt aan de algemene vergadering voor hem tot ere-lid onzer vereniging te benoemen.

Wat de komkommercommissie betreft: de heer Hilhorst bracht verslag uit van de pogingen om tot opheffing van de komkommerverordeningen te komen. Het ziet er naar uit, dat deze pogingen in sommige gebieden over enige tijd tot een goed resultaat zullen leiden.

IN MEMORIAM

Op 3 december overleed ons oudste afdelingslid de heer

H. Nijdam

in de ouderdom van 92 jaar.

Sinds 1916 lid en sedert het 40-jarig bestaan in 1947 ere-lid van de afdeling heeft hij gedurende tal van jaren de belangen van onze afdeling als bestuurslid en de bijenteelt met cursussen en lezingen gediend.

Ofschoon hij de laatste jaren niet meer actief aan het verenigingsleven en de Imkerij kon deelnemen bleef hij steeds een warme belangstelling voor het Imkersvak behouden. Van onze oudere leden zullen vele zich ongetwijfeld zijn onderhoudende lezingen over de bijen herinneren. Zijn nauwgezette plichtsbetrachting en prettige omgang zullen steeds in onze herinnering blijven voortleven.

De Secretaris, J. H. Lubbers.

KRING GRONINGEN

Het afgelopen voorjaar fungeerde in onze provincie voor het eerst de „fruitteelt-regeling”.

Maar het liep nog stroef.

Willen belangstellende imkers die hieraan mee willen doen zich tijdig (vóór 15 april) in verbinding stellen met ondergetekende?

Dat is een zaak, die zowel van belang is voor de imker als voor de fruitkweker.

De *Algemene Voorwaarden* kan men eveneens aan onderstaand adres aanvragen.

P. Siebering

secretaris kring Groningen
Hofstraat 12 · Winschoten

Een grote fout

BIJ HET INWINTEREN

De totale hoeveelheid energie — warmte, werkracht, — die een bijenvolk kan ontwikkelen, is afhankelijk van de volkssterkte, het aantal warmteproducerende arbeidsters-individuen. Deze werken onbewust maar toch op onverbeterlijk doelmatige wijze samen voor het welzijn — instandhouding en groei — van het volk, evenals de cellen van elk menselijk orgaan, terwijl elk orgaan bijdraagt tot het goed functioneren van de verschillende andere organen en alle tezamen het welzijn van het gehele lichaam dienen.

Of die energie geheel ten goede komen zal aan het volk, hangt goeddeels af van de ruimte en de inrichting van de woning. Ruimte en inrichting kunnen ongunstig — te groot en onbesluit — zijn, zodat een deel der warmte voor het volk verloren gaat door uitstraling en wegstroming. Dan profiteert het volk slechts voor een gedeelte van de geproduceerde warmte.

Bij de inwintering moet de imker daarmee ook rekening houden. Want in ongeacht welke woning ondergaat het bijenvolk min of meer de nadelige invloed van de winterse weersgesteldheid.

Terecht kan de inwintering van de bijenvolken het voornaamste werk van de winter genoemd worden. De inwintering dan niet bedoeld in enge zin, nl. de kasten boven de dekkleedjes of de dekplanken nog wat warmstoppen bv. met kranten en daarna het kastdeksel op leggen. Maar de inwintering ruim genomen, dus alles wat men aan het bijenvolk doen moet, nadat men de laatste maal ramen met honing uithaalde om ze te slingeren.

Op twee (broed)bakken van tien ramen inwinteren gebeurt nog vaak, al wordt sterk aanbevolen het bijenvolk op acht broedramen in te winteren. Dat men op tien ramen inwintert is niet de grote fout. Ook niet dat men op twee broedbakken inwintert.

De grote fout zit hierin, dat de twee broedbakken wel heel verkeerd geplaatst worden: Men gaat nogal eens als volgt te werk. Gedurende de zomer had men het bijenvolk op twee tienraamsbroedbakken, vaak met ook een behoorlijk groot deel van het broed in de bovenbak. Tegen half juli stiet men alle bijen in de onderbak. De leggende moeder zat daar nu ook. Het koninginnerooster werd hier op geplaatst en daarboven nu de leeggestoten bak met broed en min of meer honing. Veel bijen trokken door het rooster naar boven ter verzorging van het broed. Vrijkomende cellen in de bovenbak konden niet weer belegd worden. Het broednest werd geleidelijk beperkt in de ruimte van de onderbak. Wat de late linde, witte klaver, hondskers, wilgeroosje en heide aan honing leverden werd voor het grootste deel — als althans het volk in totaal vrij sterk was — in de bovenbak op-

geslagen. Drie weken na het plaatsen van het koninginnerooster was de bovenbak broedvrij. En als gunstig weer goede honingdracht veroorzaakte, kon de bovenbak aardig wat honing bevatten.

Ongeveer half september plaatste men een bijenuitlaat onder de bovenbak om deze bijen vrij te krijgen. De bovenbak nam men na een of twee dagen om de daarin aanwezige honing uit te slingeren. Het koninginnerooster en de uitlaat werden weggenomen. De uitgeslingerde ramen moesten de bijen droog en schoon likken. Daartoe plaatste men de bak met deze ramen op de onderbak met bijen, broed en wat voorraad. Nu kon zonder meer met bijvoeren voor de winter wel direct begonnen worden, meende men. Het voedertoestel dan maar er boven. En voeren met betrekkelijk grote hoeveelheden.

De bijen kregen het heel druk. Het verstrekte voer werd (zo goed als uitsluitend) in de lege bovenbak opgeslagen. Terwijl zat het broednest in de onderbak. Door het bijvoeren kwam nog extra actie in het volk. Er werd nog wat broed aangezet. De bijen konden het broed natuurlijk niet in de steek laten. Het volk bleef daar bij. De nachten werden intussen al aanzienlijk kouder. Ook zelfs de dagen. Het volk bleef bijeen bij het broed en het klein gedeelte van het voer. Intussen was het al even in oktober. Door toenemende afkoeling kwam het volk geleidelijk tot zijn winterzit in de onderbak. Een vorstperiode in de voorwinter bellette het volk al zich nog aanmerkelijk te verplaatsen. Terwijl minderde het voer in de onderbak. Nog eens vorst — wat langer en feller — in december, begin januari. Het volk zat nog in de onderbak en het voer was daar op. Het stierf af. De imker was zonder zorg. Hij had immers flink voorraad ingevoerd! Maar na de winter trof hij een dood volk, terwijl in de bovenbak nog volop voer voorradig was. Had hij maar niet de grote fout gemaakt de bak met uitgeslingerde ramen boven het volk te laten staan.

Hoe dan?

Als men de bak met geslingerde ramen boven het volk zet, dan deze na twee, drie dagen weer wegemen. De raten zijn dan schoon gelikt, voldoende droog en door de bijen nog wat gerepareerd. De raten moeten daarna op een droge plaats — zolder of goede ratenkast worden geborgen. Ze schimmelen dan niet of heel weinig gedurende de winter.

De wintervoorraad suiker verstrekt men nu vlak boven het volk. Het wordt door de bijen ruim zo gretig opgenomen. Ze plaatsen de suiker nu vlak boven en naast het broednest. Met minder warmteproductie en daarom met minder voederverbruik kan de suikeroplossing nu worden ingedampt en verzegeld. Gedurende heel de winter houdt het volk zeker beter contact met het voeder. De kans op afsterven van het volk is dan zo goed als uitgesloten.

P. H. Martens.

Bijen houden in Canada

L. Swart, Domville, Ont.

Iedere Nederlander wordt geacht de wet te kennen. Of dat ook voor Canadezen geldt, weet ik niet. Zeker is, dat velen die wet niet naleven, althans niet in Ontario.

Om bijen te houden moet men geregistreerd zijn bij de „Provincial Apiarist”.

De kosten van de registratie bedragen \$ 1,—.

Geregistreerd wordt waar de volken worden gehouden en hoeveel volken de bijenstand telt.

Op het platteland moeten de volken geplaatst worden minstens dertig voet van de openbare weg, woning of gecultiveerd land, sportvelden e.d. In bebouwde kommen is die afstand honderd voet.

Men mag alleen bijenvolken houden in kasten met losse ramen. Het houden van volken in korven is derhalve verboden, althans in Ontario. (Dit zal wel in verband staan met de ziektebestrijding.

Red.)

Voor het vervoer van bijenvolken heeft men toestemming nodig van de Provincial Apiarist. Dit is nodig in verband met de bestrijding van bijenziekten en het is op zichzelf een goed ding. Alleen geloof ik niet, dat iemand er zich aan stoort.

Door de Provincial Apiarist zijn inspectors aangesteld, die tussen zonsopgang en zonsondergang het recht hebben de volken te inspecteren. Als een besmettelijke ziekte wordt geconstateerd kunnen ze voorschrijven dat ontsmetting moet plaats vinden of dat alles verbrand moet worden.

Als gevolg van de grote afstanden en misschien ook omdat het een erebaantje is, dat onvoldoende wordt betaald, krijg je deze heren zelden of nooit te zien.

Het materiaal dat hier in hoofdzaak wordt gebruikt zijn Langstrothramen in broedkamers voor 8, 10 of 11 ramen. Het meest gangbaar is de tien-raams kast. Persoonlijk had ik die ook, maar als je ouder wordt wil je graag niet zo zwaar tillen. Daarom ga ik achtraams kasten nemen.

De meeste volken worden in twee, soms drie broedkamers gehouden. Beroepsbijenhouders gebruiken voor een deel elfraamskasten.

Als honingkamers worden soms de diepe broedkamers gebruikt, maar velen nemen de meer ondiepe honingkamers omdat die, gevuld met honing, niet zo „gewichtig” zijn. Aanbevolen wordt per volk drie tot zes honingkamers te gebruiken, die 100 tot 150 pond honing kunnen bevatten.

De opbrengst varieert van 40 tot 150 pond honing per volk per jaar. Laatstgenoemde opbrengsten treft men meer aan de in prairie-provincies (klavers).

Voor het ontzegelen gebruikt men allerlei apparaten, die variëren van een keukenmes, een door middel van stoom of electriciteit verwarmd mes tot elektrisch fibrerende messen.

Men gebruikt 2 en 4 raams slingers, maar ook radiale slingers die tot 60 ramen kunnen bevatten. De prijs die men voor de honing krijgt hangt af van de wijze waarop men die verkoopt. Bij verkoop rechtstreeks aan particulieren is dat om en nabij 20 dollarcent per pond. Levert men de honing rechtstreeks aan de groothandel dan krijgt men 13 à 14 dollarcent.

Omdat deze prijs niet zo hoog is, wordt aangenomen, dat men minstens 500 volken moet houden om er een bestaan in te kunnen vinden.

Men breidt het aantal volken uit door splitsing van bestaande volken, maar ook wel door in de zuidelijke staten packages te kopen die zijn het beste te vergelijken met wat in Nederland naakte volken worden genoemd. Zo'n „pakket” bevat 2 à 3 pond bijen.

In het oosten van Canada, tot en met Ontario, is het het meest gebruikelijk om de volken te overwinteren. In de prairie-provincies worden de volken in het najaar vaak gedood en men koopt dan in het voorjaar weer pakket-bijen uit het zuiden. Gezien de hoeveelheden honing die voor de overwintering nodig zijn, denk ik dat beide handelwijzen elkaar in financieel opzicht niet zoveel zullen ontlopen.

Opgemerkt moge worden, dat in Ontario het spuiten van vruchtbomen tijdens de bloei verboden is.

Wat ik hier mis is de krachtige organisatie met een eigen orgaan. Wel bestaat er een vereniging en zelf ben ik er lid van. De vergaderingen worden meestal 's avonds om acht uur gehouden. Om er te komen moet ik echter 60 mijl, dat is ruim 90 km, rijden. En natuurlijk dezelfde afstand terug. Veel kon worden goedge maakt door het uitgeven van een eigen tijdschrift. Daarvoor schijnt evenwel geen animo te bestaan. Wat hier wordt uitgegeven is in particuliere handen en een zeer bescheiden blaadje met bijna geen medewerkers.

In de Verenigde Staten is dit ook het geval, ook daar worden de bijenbladen door particulieren uitgegeven. Dat zijn dan zaken, die zich bezig houden met het vervaardigen en verkopen van imkersbenodigdheden. Het zijn de American Bee Journal en Gleanings. Deze staan echter op een hoog peil en zijn zeer uitgebreid.

Omdat het er op na houden van dure machines nogal wat kapitaal vraagt, zijn verschillende grotere bijenhouders vertrokken van oost-Canada naar provincies waar grotere opbrengsten worden verkregen, en andere houden er mee op. Dat laatste kan in dit geval op twee manieren. In de eerste plaats: doordat weinig jonge mensen voor het houden van bijen voelen, sterft de oudere generatie uit en wordt niet voor een jongere vervangen.

En ten tweede: door de hoge aanschaffingskosten van alles, met daartegenover een gelijk blijvende honingprijs, kunnen velen er geen bestaan in vinden en stoppen ermee. Dit heeft tot gevolg, dat het

aantal bijenhouders in Canada is gedaald van 15.660 in de periode van 1950-1959 tot 11.660 in 1961, terwijl in die tijd het aantal volken terugliep met 17.410.

Daartegenover staat, dat de gemiddelde opbrengst per volk opliep van 81 tot 102 pond en in totaal van 28.542.000 tot 34.476.000 pond per jaar.

Vaak wordt hier de mening uitgesproken: als je het niet in het groot kunt doen, begin er dan maar niet aan. Er is veel waars in de gedachte, dat een ding op grote schaal opgezet de meeste kans van slagen heeft. Toch moet dikwijls op bescheiden schaal worden begonnen. Een goed voorbeeld hiervan is een kennis van me, die op dit ogenblik de grootste bijenhouder in Canada is. Als farmer tot 1943 bezocht hij een spoedcursus in bijenhouden in de winter van 1943 op 1944. Hij begon het volgende voorjaar met vijf bijenvolken. De volgende drie zomers werkte hij voor andere bijenhouders en in de wintermaanden werkte hij in de industrie. Daarna begon hij voor zichzelf met 450 volken van 1948 tot 1952 en hij breidde zijn zaak uit door anderen uit te kopen. Zo nam hij in 1957 ruim 1000 volken over en ook na die tijd breidde hij zijn bedrijf nog uit. Op dit ogenblik is hij Canada's grootste bijenhouder met 5.200 volken.

Aangenomen wordt dat, als men alles nieuw aanschafft, een volk op \$ 35,— komt. Maar zelfs als men aanneemt dat men, door alles zelf te maken, de helft goedkoper uit is, dan nog is er een flink bedrag in betrokken. En dat is nog buiten de verdere benodigheden. Die bestaan uit slingers, tanks, trucks, ontzegelapparatuur enz. en verder duizenden emmers om de honing in te verpakken.

Natuurlijk wordt zo'n groot aantal volken niet op één plaats gehouden, maar over een groot aantal plaatsen verdeeld. Op iedere stand houdt men ten hoogste 40 volken.

Hij heeft er in Ontario 3200 staan en in Brits Columbia nog zo'n 2000. Deze laatste worden in de herfst naar Vancouver Island getransporteerd. Daar worden ze op sterkte gebracht en dan gaan ze naar het Peace River district in het noorden van Alberta.

Behalve in zijn gewone bezigheden gaat er voor hem veel tijd zitten in vergaderingen, conferenties met overheidspersonen en het voorzitterschap van de Canadian Beekeepers Association. Bijna alle materialen maakt hij thuis, in Ontario, en hij brengt die dan met eigen trucks naar Brits Columbia. Gewoonlijk doet hij dat zelf. Men kan dus gerust zeggen, dat het een druk leven is voor Canada's bijenhouder no. 1, Mr. Victor Mesley. Teneinde een zo hoog mogelijke honingopbrengst te krijgen, werkt men hier vaak met het twee-koninginnen-systeem. De ruimte laat niet toe hier dieper op in te gaan.

De afgelopen zomer hadden verschillende bijenhouders last van bijenvergiftigingen. Het bleek, dat vruchtbomen waren behandeld met „Sevin”, dat heel effectief is voor de bomen, maar dodelijk voor de bijen. Het gevaar bleek van zo'n omvang te zijn, dat bijenhouders met een bijenstand binnen drie mijl van een appelboomgaard de raad kregen hun volken van die plaatsen te verwijderen.

Dat dit de bestuiving van de bloesem niet bevorderde, laat zich begrijpen. Vermoedelijk is hierover het laatste woord nog niet gesproken.

HOOFDBESTUUR „WAGENINGEN”

Het hoofdbestuur lid voor Noord-Holland, de heer F. F. van Pinxteren, ziet zich tot zijn spijt genoodzaakt tussentijds als zodanig te bedanken wegens drukke andere werkzaamheden.

In verband daarmee moet er voor die groep een tussentijdse verkiezing worden gehouden.

Tot die groep behorende afdelingen kunnen kandidaten stellen tot 15 februari. De kandidaatstelling moet vergezeld gaan van een verklaring van de kandidaat, dat hij een eventuele benoeming zal aannemen.

Kandidaatstellingen te zenden aan het Bijenhuis te Wageningen.

IN MEMORIAM

J. Overkamp

Na een langdurig ziekbed ging hij van ons heen. Als leraar in de bijenteelt heeft hij zijn kennis met liefde, aan anderen doorgegeven.

Hij was leider van de reiscombinatie Twente van de Imkersvereniging van de A.B.T.B. Hij was een bekwaam imker en een goed mens. Hij ruste in vrede. Afd. Oldenzaal.

CONVOCATIES VOOR VERGADERINGEN

Vele afdelingen gebruiken voor het convoceren van vergaderingen voorgedrukte briefkaarten, waarop ze alleen nog de bijzondere agenda-punten behoeven in te vullen. Deze convocatiekaarten worden ook door de handelsinstellingen geleverd.

Op de adreszijde van deze kaarten staat het woord „drukwerk” en vroeger konden deze kaarten ook inderdaad als drukwerk worden verzonden.

Enige afdelingen schreven ons, dat hun leden op deze als drukwerk gefrankeerde convocatiekaarten strafport moesten betalen.

Wij hebben ons toen tot de betreffende afdeling van de P.T.T. gewend, die ons mededeelt, dat convocatiekaarten, waarop iets bijgeschreven is, als briefkaart moeten worden gefrankeerd. Nu is dat dus nog 12 cent, met ingang van 1 februari wordt dat 15 cent.

Wij meenden goed te doen de afdelingsbesturen hierop even attent te maken.

vragen rubriek

Bijen verplaatsen in de winter

De heer O. de M. te H. gaat in december verhuizen van Rotterdam naar Assen. Hij vraagt hoe

en wanneer hij zijn volken het beste kan vervoeren.

Antwoord:

De moeilijkheid bij het geven van advies voor het vervoeren van bijen in de winter is, dat men niet van te voren weet hoe streng de winter worden zal en hoe lang hij zal duren. Als er in de loop van de winter een paar reinigingsvluchten komen, is er geen bezwaar tegen de bijen nu direct per auto of met de verhuiswagen te vervoeren.

Als de temperatuur niet al te laag is, enkele graden boven nul, dan kunnen de bijen wel weest in de tros komen. Anders is het eerst tot rust laten komen zeer gewenst. Het vervoer per trein of per auto maakt weinig verschil.

Het meest veilige, maar misschien wat lastiger, is eerst maar de reinigingsvlucht in het voorjaar af te wachten en daarna de bijen pas te vervoeren.

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 2,50, elke 4 woorden meer f 0,50. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 873335 t.n.v. Drukkerij Mastrigt en Verhoeven te Arnhem, met vermelding „Speurbijtjes”. Inzendtermijn: vóór de 10e van de maand. Opgegeven „Speurbijtjes” waarvan de betaling nog niet is ontvangen zullen niet worden geplaatst.

Bijenpark Brulleman Breukelen sinds 1896. Met ons zaken doen betekent putten uit een 70-jarige ervaring.

Wij verkopen **NECTAPOL** met nosmack. Dit is stuifmeel in fondant-vorm. Heilzaam voor Uw bijen. Kan zo boven op de ramen gelegd worden. Goed houdbaar. Kilogramverpakking à f 4,50. **Bijenpark Brulleman, Breukelen.** Telefoon 03462—1303. Tevens verkrijgbaar bij: S. Gouda, Tuinstraat, Nederhemert.

GEVRAAGD: Bijenvolken, in kasten en korven, worden tegen contante betaling aan huis afgehaald. Het van ouds bekende adres om zaken mee te doen: **Bijenpark Brulleman, Breukelen.** Telefoon 03462—1303.

HONING MET EERSTE PRIJZEN BEKROOND. U koopt dus bij ons de allerbeste kwaliteit: **Klaverhoning f 2,20; Fruithoning f 2,25; Lindehoning f 2,30; Acacia-honing f 2,80; Bloemenhoning f 2,10; Heidehoning f 4,00 per kg.** Minimumafname 25 kg. Bij groot kwantum speciale prijzen. **Zeer speciale aanbieding: Als U bij ons honing koopt, leveren wij U honingflacons met deksel voor 9 cent, niet franco.** **Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a,** telefoon 03462—1303. Van ouds bekend, Verzending ook naar België mogelijk.

TE KOOP GEVRAAGD: Spaarkasten en honingslingers. **Bijenpark Brulleman, Zandpad 42a, Breukelen.** Telefoon 03462—1303.

TE KOOP: Prima spaarkasten, geheel compleet met ramen, roosters en voerbakken. **Bijenpark Brulleman, Breukelen.** Telefoon 03462—1303.

GEVRAAGD: Gebruikte Bijenkorven. **Bijenpark Brulleman, Zandpad 42a, Breukelen.** Telefoon 03462—1303.

TE KOOP: Prima bijenvolken op zes ramen, in Simplex-kasten en korven. Alles onder volle garantie. Het van ouds bekende adres: **Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a.** Telefoon 03462—1303.

TE KOOP: Alles wat voor en bij een bij nodig is. Simplex-kasten, enkel- en dubbelwandig; spaarkasten en V.S.-kasten, alles in prima staat, met ramen en rooster; uitgeb. broed- en honingramen, ramen, bijenkappen, slingers, observatiekasten, enz. **Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a.** Telefoon 03462—1303. Van ouds bekend.

TE KOOP: Gebruikte bijenkorven zonder gebreken; **nieuwe zwermkiespen; vlechtriet, enz.** **Bijenpark Brulleman, Breukelen.** Telefoon 03462—1303.

TE KOOP: Luxe porseleinen bijenkortjes voor 300 gram honing f 1,60 per stuk. In doosjes van 6 stuks. **Bijenpark Brulleman, Breukelen.** Telefoon 03462—1303.

TE KOOP: Lindehoning à f 2,20 per kg; Klaverhoning (wit) à f 2,20 per kg; Boekweithoning à f 2,00 per kg; Acacia-honing à f 2,80 per kg; Fruithoning à f 2,40 per kg; Heidehoning à f 4,— per kg in bussen van 25 kg. Bij afname van meer dan 100 kg speciale kortingen. **Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes.** Telefoon 02953—6704.

GEVRAAGD: Alle soorten Bijenvolken, zowel korven als kasten en alle bijenteeltbenodigdheden, tegen contante betaling, en aan huis afgehaald. **Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes.** Telefoon 02953—6704.

AANGEBODEN: Lege Bijenkasten en -korven, losse randen, roosters, raampjes, en wat er verder nodig is op bijenteeltgebied. Alles in prima staat. **Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes.** Telefoon 02953—6704.

GEVRAAGD: Allerlei oude gebruiks- en siervoorwerpen op het gebied van de bijenteelt. **Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes.** Telefoon 02953—6704.

GEVRAAGD: Een observatiekast en alle soorten inlandse honing alsmede gezuiverde bijenwas. **Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes.** Telefoon 02953—6704.

GEVRAAGD: Gebruikte bijenkorven, zes-raams kastjes en verzendkistjes voor zwermen. **Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes.** Telefoon 02953—6704.

AANGEBODEN: Bijenvolken, in korven en kasten. Desgewenst op tien of zes ramen. **Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes.** Telefoon 02953—6704.

AANGEBODEN, zolang de voorraad strekt. Bijenkortjes f 1,50 per stuk. Blauwe Keulse potjes (voor ongeveer 300 gram inhoud) f 1,35 per stuk. Verpakt in doosjes van 6 stuks. **Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes.** Telefoon 02953—6704.

GEVRAAGD: Enkele spaarkasten en zesraamkastjes. Liefst met voerbakken. **Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes.** Telefoon 02953—6704.

GEVRAAGD: Een honingslinger, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953—6704.

GEVRAAGD: Een was- en honingspers. Aanbiedingen met prijs aan **Bijenstand „De Bijenkorf”, Eemnes.** Telefoon 02953—6704.

GEVRAAGD: Oude en recente bijenliteratuur voor het opbouwen van een bijenbibliotheek voor studietoelinden. Brieven aan: de heer A. P. Posthumus, „Privé laboratorium voor Bijenonderzoek” Schulpweg no. 216, Rotterdam-23, Holland.

GEVRAAGD door enige beginnende imkers in Drenthe 3 en 6 raams kasten en event. bijkomende materialen; geschikt voor SIMPLEX standaard ramen. Brieven gaarne onder no. 1-67, Bureau blad.

Als grootst en meest gesorteerd Imkers-bedrijf in Nederland kunnen wij U uit ruime voorraad leveren: kasten, ramen, dathepijpen, kappen-sluiers, honingslingers, potten, bussen, kunststraat f 7,— per kg, draad, enz. enz. Veel te veel om op te noemen. Door eigen importen zijn onze prijzen stukken lager.

Tevens zullen wij gaarne Uw ruwe en zuivere was verwerken tot kunststraat. Vraagt onze gratis prijslijst van materialen even aan. Wij zijn belangrijk voordeliger.

Tevens kunnen wij U leveren van de allerfijnste kwaliteiten diverse soorten honing, als: Klaver-, Bloemen-, Linde-, Boekweit-, Oranjebloesem-, Acacia- en Heidehoning. Onze prijzen zijn laag. Vraagt onze gratis honingprijslijst aan.

Bijenstand H. T. van Dam & Zn.

Jubbega (Fr.) - Telefoon 05165—382